

האורן הבודד

כתב: יהודה פרדיס / אייר: אביאל בסיל / הוצאת מזרחי



בוגרים
ספר 2

על הספר

ט"ו בשבט הוא מועד שנחוג במשך דורות: בחג זה נהוג היה לאכול מפירות ארץ ישראל, לספר בשבח הארץ ולשיר לה שירי אהבה וגעגועים. בימי העלייה הראשונה החלו תלמידות ותלמידים לשתול שתילים בט"ו בשבט, ובכך לבטא את אהבתם לארץ ואת חידוש הקשר עם אדמתה. כך יצאו דורות של ילדים וילדות לחוג את 'יום ההולדת לאילן' ועד היום שותלים בט"ו בשבט עצים ובכך יוצרים קשר עם ימים עברו ועם הדורות הבאים:

"כַּשֶׁם שֶׁנִּכְנַסְתֶּם וּמָצַאתֶם נְטִיעוֹת שֶׁנָּטְעוּ אַחֲרַי, אֵף אַתֶּם הֵיוּ נוֹטְעִים לְבְנֵיכֶם"
(מדרש תנחומא, פרשת קדושים)

שמחת החג המתחדש הביאה ליצירה עברית של שירים וסיפורים העוסקים בתוכני החג. "האורן הבודד" הוא אחד מהם.

ידע

- **שפה ואוריינות** – חשיפה לסוגה ייחודית – מחזה; היכרות עם חריזה; הרחבת אוצר המילים במילים ממשלב גבוה, צירופי-לשון ומילים מופשטות כגון "ציץ פורח", "בודד", "חרב" "רע" "ידיד" ו"גלמוד".
- **מורשת ומסורת** – ט"ו בשבט
- **הרחבת ידע עולם** – היכרות עם עץ האורן

מיומנויות

- **מיומנויות תוך אישיות** – מודעות להרגשת הבדידות ודרכי התמודדות עימה.
- **מודעות חברתית ובין אישיות** – פיתוח אמפתיה, טיפוח היכולת לפעול ולהגיש סיוע מתוך הבנת מצוקת האחר.
- **התנהלות בקבוצה** – שיתוף פעולה וחשיבה משותפת כדרך לפתרון בעיה.
- **חשיבה יצירתית** – העלאת פתרון יצירתי בכדי למנוע מצב מצוקה או קושי.

ערכים

אהבת הספר – הנאה והנעה לקריאה
ערכים חברתיים
ערכים סביבתיים
ערכי חברות ואמפתיה לאחר

כישורי חיים

שיחה – מהי בדידות - המילה "בודד" מתייחסת להרגשה של האדם כאשר הוא לבדו. בעקבות הסיפור ניתן להרחיב את השיח על תחושת הבדידות: למה האורן היה עצוב? מה הוא רצה? האם גם אתם מרגישים לפעמים בודדים? האם לפעמים זה גם יכול להיות נעים להיות לבד? תוכלו לשוחח עם הילדים על רגשותיהם וגם לעודד תשומת לב לאחר: ראיתם פעם ילד שהיה נראה לכם בודד? כיצד לדעתכם הוא הרגיש? כיצד ניתן לסייע לו?

הצעה: ספסל חברים

תוכלו להקצות מרחב בגן שאליו יוכל לגשת כל מי שמרגיש לבד ורוצה לשחק עם חבר או חברה. נעודד ילדים להזמין חבר שנמצא בספסל החברות להצטרף למשחק. ספסל החברים יכול, בנוסף, לסייע לגננת לקבל אינדיקציה נוספת על ילדים שמרגישים בודדים.

האורן בודד?

הסופר יהודה פרידס משתמש ב'האנשה', ומייחס לעץ תכונות אנושיות בכך שמציג את תחושת הבדידות של העץ. בשיר "איך זה להיות עץ" מאת דתיה בן דור מציגה המשוררת עץ בעל נקודת מבט שונה על עצמו, שממנה הוא "מצליח" להתבונן על חצי הכוס המלאה במצבו, למרות היותו נטוע לבד במקומו. ניתן להקריא לילדים את השיר ולשוחח על נקודות המבט השונות של העצים בשתי היצירות. חשוב להעניק לגיטימציה לשתי נקודות המבט. כדאי לשוחח על כך שמצב אחד יכול לעורר אצל אנשים שונים רגשות שונים, וזה בסדר גמור!

להעשרה: "איך זה להיות עץ" באתר ספריית פיג'מה השידור "איך זה להיות עץ" במאגר ההקלטות הלאומי



מפגש ושיחה בגן

הטרמה לסיפור – אפשר להביא למפגש ענף של עץ אורן, אצטרובל או תצלום של עץ אורן, ולספר על עץ האורן. במידת האפשר רצוי לצאת למרחבי החיים: להתבונן בעץ האורן ולחוש את הגזע שלו, את הענפים, את הפירות ואת המחטים. **חשוב:** יש לשים לב כי האורן אינו נגוע בזחל תהלוכה האורן. **מידע על בטיחות וזהירות מפני זחל תהלוכה האורן** בחוזר משרד החינוך. נספר כי המועד המתקרב אלינו הוא ט"ו בשבט, ובו נוהג לחגוג את יום ההולדת לאילנות. אפשר לבקש מהילדים והילדות לשער איך חוגגים יום הולדת לאילנות ומדוע.

להעשרה: מחרוזת שירי ט"ו בשבט

במהלך ההקראה – כדאי לעצור את הסיפור באחת הפעמים שהאורן מבקש מחבריו להיות איתו, ולשאלו: מה אתם חושבים – האם החבר יסכים לבוא ולהיות איתו?

לצפייה ולהאזנה: סרטון סיפור האורן הבודד

איך 'נולד' אורן?

כך שתיל נולד – היכרות בתמונות עם שלבי צמיחתו של האורן משלב הזרע ועד שהופך לשתיל (אתר קק"ל לצעירים).



הכרת המחזה

הסיפור "האורן הבודד" כתוב כמחזה. אפשר לחשוף את הילדים לסוגה הייחודית, ולהראות להם את הכיתוב בתחילת כל שורה שבו מופיע שם הדמות המדברת בסיפור.

התנסות בהצגה – אפשר להציע לילדים להעלות יחד הצגה: העלאת הצגה דורשת חשיבה משותפת, הכנות, יצירת תפאורה ואביזרים, עידוד בחירה של תפקידים כולל יצירת תפקידים נוספים מעבר לתפקידי הדמויות, לדוגמה: במאים, תפאורנים, מעצבי כרזות, מעצבי תלבושות, סדרנים ומוכרי כרטיסים. במהלך ההצגה אפשר לבחור קטעים מוזיקליים מתאימים כגון **'החורף' מתוך היצירה 'ארבע העונות' שחיבר אנטוניו ויואלדי**.

הפעלת הדמיון – 'מה היה קורה אם...'

תוכלו לשוחח עם הילדים על אפשרויות אחרות להתפתחות העלילה ולהמחזי אותן.

מה היה קורה אם הרוח הייתה נשאת?

מה היה קורה אם הציפורים היו מסכימות לארח לאורן לחברה –

מה הם היו אומרים זה לזה? מה הם היו עושים ביחד?

ניתן גם לחבר פרק המשך ולהמחזיו – מתי יחזרו הילדים?

מה יקרה לאחר שיטעו עצים נוספים?

להעשרה: הסרטון **'איך צומח מופע'** מהמרחב הפדגוגי גנים

חינוך סביבתי

חשיבותו של העץ – בעקבות הסיפור ולכבוד ט"ו בשבט תוכלו לשוחח עם הילדים על מנהג נטיעת עצים: למה חשוב לנטוע עצים? איך העצים תורמים לבני האדם?

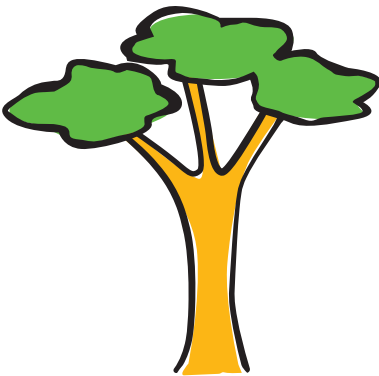
תוכלו להתייחס לשנת השמיטה שבה אנו נמצאים, באמצעות סיפורו של האורן הבודד.

להעשרה: **חג לכל אילן – על ט"ו בשבט ומנהג נטיעת העצים באתר הצעירים של ק"ל**

יום הולדת לאילנות

לוח השנה ככלי ארגוני – ט"ו בשבט, שחל בחמישה עשר בחודש שבט, יכול לזמן שיח ולמידה על לוח השנה ככלי לסימון מאורעות וארגון זמן. ניתן לסמן על הלוח בגן מועדים וחגים וגם את ימי ההולדת של הילדים וכך להיערך לקראתם. במקרה זה נציין את יום ההולדת לאילנות.

להעשרה: הסרטון **'משוחחים סביב לוח תכנון שנתי' במרחב הפדגוגי**



קהילת הגן

סרקו את הקוד והאזינו למחזה האורן הבודד, המלווה באירוי של אביאל בסיל.



משחקים, שירים, פעילות ויצירה בדף הספר **"האורן הבודד"** בפלטפורמת ספריית פיג'מה

